

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VIDAUS VANDENŲ TRANSPORTO
KODEKSO 26 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XVP-248**

2025 m. _____ d. Nr.

Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2025 m. balandžio 30 d. sprendimo Nr. SV-S-166 „Dėl įstatymų projektų išvadų“ 1.4 papunktį, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

Iš esmės pritarti Lietuvos Respublikos vidaus vandenų transporto kodekso 26 straipsnio pakeitimo įstatymo projektui Nr. XVP-248 (toliau – Įstatymo projektas), tačiau pasiūlyti Lietuvos Respublikos Seimui Įstatymo projektą tobulinti, atsižvelgiant į šias pastabas ir pasiūlymus:

1. Įstatymo projektu siūlomi nauji valstybinę laivybos Lietuvos Respublikos vidaus vandenyse priežiūrą (toliau – valstybinė priežiūra) vykdysiantys subjektai – savivaldybių institucijų arba jų įgaliotų įstaigų priežiūros tarnybos (toliau – savivaldybių tarnybos). Šiems subjektams numatoma pavesti tikrinti vidaus vandenų transporto priemonių, kuriomis vykdoma viešojo keleivių vežimo už atlygį veikla, keleiviams ir bagažui vežti privalomus dokumentus, tarp jų keleivių bilietus ir bagažo kvitus. Lietuvos Respublikos vidaus vandenų transporto kodekso 26 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad tuos pačius dokumentus tikrina ir Lietuvos transporto saugos administracijos (toliau – Administracija) pareigūnai. Siūlomu teisiniu reguliavimu būtų įtvirtintas valstybinę priežiūrą atliekančių subjektų funkcijų dubliavimas. Šis reguliavimas neatitiktų ir Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 3 punkte įtvirtinto efektyvumo principo, reiškiančio, kad viešojo administravimo subjektas, priimdamas ir įgyvendindamas sprendimus, jam skirtus išteklius naudoja kuo mažesnėmis sąnaudomis ir siekia geriausio rezultato, ir šio įstatymo 30 straipsnio 1 dalies 1 punkte įtvirtinto minimalios ir proporcingos ūkio subjektų veiklos priežiūros naštos principo, reiškiančio, kad ūkio subjektų veiklos priežiūrą atliekančių subjektų veiksmai privalo būti proporcingi ir tinkami siekiamam tikslui įgyvendinti, proporcingi ūkio subjektų dydžiui ir administraciniais gebėjimams, atliekami siekiant kuo mažiau trikdyti ūkio subjektų veiklą. Atsižvelgiant į tai, siūloma Įstatymo projekte apibrėžiant valstybinę priežiūrą atliekančių subjektų kompetenciją atskirti priežiūros objektus. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos viešojo keleivinio transporto lengvatų įstatymo 9 straipsnio 2 punkto ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka, vežėjų išlaidos (negautos pajamos) dėl keleiviams taikytų vykimo vidaus vandenų laivais viešojo keleivinio transporto lengvatų kompensuojamos (atlyginamos) iš savivaldybių biudžetų pagal sutartis, sudarytas tarp vežėjų ir savivaldybių, kuriose įregistruotos vežėjų įmonės. Atsižvelgiant į tai, savivaldybėms tikslinga prižiūrėti, ar vežėjas laikosi nustatytų transporto lengvatų taikymo reikalavimų, pagrįstai deklaruoja keleivių skaičių, bilietai tikrai išduodami, taip pat užtikrinti efektyvų ir tinkamą keleivių bilietų pardavimo ir aktyvavimo patikrinimo procesą ir sumažinti naudojimosi keleiviniais laivais neturint bilieto riziką. Priežiūros trūkumas galėtų lemti didesnes nei pagrįsta kompensacijas vežėjams bei nepakankamą pajamų už bilietų pardavimo surinkimą, todėl savivaldybės turi tiesioginį finansinį suinteresuotumą vykdyti priežiūrą. Administracijos pagrindinė funkcija yra saugios laivybos užtikrinimas. Administracija nėra atsakinga už savivaldybių išlaidų kompensavimo priežiūrą, todėl būtų neracionalu jai vykdyti funkciją, kurios pasekmės aktualios tik savivaldybių biudžetams. Todėl siūloma pakeisti Administracijai suteiktų įgaliojimų tikrinti vidaus vandenų transporto priemonių keleivių bilietus ir bagažo kvitus apimtį, iš jos eliminuojant Įstatymo projekto 1 straipsnio 2 dalimi savivaldybių tarnybų pareigūnams suteikiamus įgaliojimus tikrinti vidaus vandenų transporto priemonių, kuriomis vykdoma viešojo keleivių vežimo už atlygį veikla,

keleiviams ir bagažui vežti privalomus dokumentus, tarp jų keleivių bilietus ir bagažo kvitus, ir Įstatymo projektu papildyti Vidaus vandenų transporto kodekso 26 straipsnio 2 dalies nuostatas – įtvirtinti, kad Administracijos pareigūnai turi teisę tikrinti keleiviams ir bagažui vežti privalomus dokumentus, tarp jų keleivių bilietus ir bagažo kvitus, išskyrus viešąjį keleivinį transportą. Siekiant aiškumo ir nuoseklumo teisės aktuose, siūloma Vidaus vandenų transporto kodekso 26 straipsnyje vietoj siūlomos sąvokos „viešojo keleivių vežimo už atlygį veikla“ vartoti Viešojo keleivinio transporto lengvatų įstatyme apibrėžtą sąvoką „viešasis keleivinis transportas“. Tikslinga patikslinti Įstatymo projekto 1 straipsniu siūlomą Vidaus vandenų transporto kodekso 26 straipsnio 2¹ dalį ir nustatyti, kad „Savivaldybių tarnybų pareigūnai turi teisę savo savivaldybės teritorijoje tikrinti viešojo keleivinio transporto vidaus vandenų transporto priemonių keleiviams ir bagažui vežti privalomus dokumentus, tarp jų keleivių bilietus ir bagažo kvitus.“

2. Įstatymo projekto 1 straipsniu Vidaus vandenų transporto kodekso 26 straipsnio 1 dalyje siūloma nustatyti, kad „Valstybinę laivybos Lietuvos Respublikos vidaus vandenyse priežiūrą atlieka Transporto saugos administracija, savivaldybių institucijų arba jų įgaliotų įstaigų priežiūros tarnybos (toliau – savivaldybių tarnybos) ir kitos priežiūros institucijos, kurioms įstatymų suteikta valstybinės laivybos Lietuvos Respublikos vidaus vandenyse priežiūros teisė. <...>“ Atsižvelgiant į tai, kad nei Vidaus vandenų transporto kodekse, nei Viešojo keleivinio transporto lengvatų įstatyme, nei Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatyme neapibrėžtos sąvokos „savivaldybės institucijos priežiūros tarnyba“ ir „savivaldybės institucijos įgaliotos įstaigos priežiūros tarnyba“, ir vadovaujantis Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnio 2 dalies 6 ir 7 punktuose įtvirtintais teisėkūros aiškumo ir sistemiškumo principais, siūloma vartoti sąvoką „savivaldybių institucijos ir jų įgalioti viešieji juridiniai asmenys, kuriems gali būti suteikti viešojo administravimo įgaliojimai“.

3. Įstatymo projekto 1 straipsniu siūloma papildyti Vidaus vandenų transporto kodekso 26 straipsnį, reglamentuojantį valstybinę laivybos Lietuvos Respublikos vidaus vandenyse priežiūrą, tačiau nėra siūlymo pakeisti Vidaus vandenų transporto kodekso 4 straipsnį, kuriame reglamentuotas vidaus vandenų transporto valstybinis valdymas. Pagal Vidaus vandenų transporto kodekso 4 straipsnio 4 dalį, vidaus vandenų transporto veiklą reglamentuojančių teisės aktų vykdymo kontrolę pavesta vykdyti tik Administracijai. Siūlytina pakeisti Vidaus vandenų transporto kodekso 4 straipsnio 1 dalį – papildyti nuostata, kad „Vidaus vandenų transporto valstybinį valdymą pagal savo kompetenciją Lietuvos Respublikoje vykdo Vyriausybė, Susisiekimo ministerija, Lietuvos transporto saugos administracija, savivaldybių institucijos ir jų įgalioti viešieji juridiniai asmenys, kuriems gali būti suteikti viešojo administravimo įgaliojimai“.

4. Siūloma Įstatymo projekto 1 straipsnio 1 dalyje keičiamo Vidaus vandenų transporto kodekso 26 straipsnio 1 dalies trečiojo sakinio atsisakyti kaip perteklinio, nes jame nesiūloma nustatyti naujo teisinio reguliavimo.

5. Pažymėtina, kad Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso (toliau – ANK) 445 straipsnyje nustatyta administracinė atsakomybė už plaukimą be bilieto ir didesnio, negu nustatyta, rankinio bagažo vežimą vidaus vandenų transportu. Pradėti administracinių nusižengimų teiseną, atlikti administracinių nusižengimų tyrimą ir surašyti administracinių nusižengimų protokolus dėl šio administracinio nusižengimo pavesta Administracijos pareigūnams (ANK 589 straipsnio 63 punktas). Papildžius Vidaus vandenų transporto kodeksą Įstatymo projekte siūlomomis nuostatomis, kartu siūloma ANK 589 straipsnį papildyti nauju punktu, pagal kurį būtų suteikiama teisė savivaldybių institucijų arba jų įgaliotų viešųjų juridinių asmenų, kuriems gali būti suteikti viešojo administravimo įgaliojimai, pareigūnams pradėti administracinių nusižengimų teiseną, atlikti tyrimą ir surašyti administracinių nusižengimų protokolus.

6. Įvertinta Seimo kanceliarijos Teisės departamento 2025 m. kovo 21 d. išvados Nr. XVP-248 3 punkte pateikta pastaba dėl poreikio keisti Vietos savivaldos įstatymą, siekiant savivaldybėms priskirti naują funkciją. Pagal Vietos savivaldos įstatymo 6 ir 7 straipsnius, tiek savivaldybių savarankiškųjų, tiek valstybinių funkcijų sąrašai nėra baigtiniai, todėl kitos savivaldybių funkcijos gali būti numatytos ir kituose įstatymuose. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad Vidaus vandenų transporto kodekse savivaldybėms yra nustatyta ir daugiau funkcijų vidaus vandenų transporto srityje (vietinės reikšmės vidaus vandenų kelių valdytojo skyrimas, reguliariųjų reisų maršrutų tvarkaraščių derinimas, vidaus vandenų uostų ar komercinių prieplaukų registravimas ir kt.), kurios nėra įtvirtintos

Vietos savivaldos įstatyme. Pažymėtina, kad Lietuvos Respublikos kelių transporto kodekso 14 straipsnio 4 dalimi savivaldybių tarnybų pareigūnams taip pat yra suteikta teisė sustabdyti keleivines kelių transporto priemones ir tikrinti keleiviams ir bagažui vežti privalomus dokumentus, tačiau ši funkcija nėra įtvirtinta Vietos savivaldos įstatyme. Atsižvelgiant į analogišką teisinę situaciją, keisti Vietos savivaldos įstatymą netikslinga.

7. Atsižvelgiant į teisėkūros procesų trukmę, siūloma nustatyti vėlesnį Įstatymo projekto įsigaliojimo terminą, kadangi Įstatymo projekto 2 straipsnio 1 dalyje nurodytas terminas jau yra suėjęs, ir nustatyti, kad Įstatymo projektas įsigalioja 2026 m. sausio 1 d. Taip pat, siekiant tinkamai pasiruošti Įstatymo projekto įgyvendinimui, teisės aktų nustatyta tvarka ir terminais parengti ir patvirtinti Įstatymo projekto nuostatomis įgyvendinti reikalingus teisės aktus, siūlytina Įstatymo projekte nustatyti, kad susisiekimo ministras bei savivaldybių institucijos ir jų įgalioti viešieji juridiniai asmenys, kuriems gali būti suteikti viešojo administravimo įgaliojimai, iki 2025 m. gruodžio 31 d. priima šio įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus.

Ministras Pirmininkas

Susisiekimo ministras